

# Nők, gyerekek családon belüli helyzete (erőszakspirál, bűnbakképzés)

A családon belüli erőszak kezelése

# Elakadások típusai

- Önhibáztatás – valamit nem jól csinállok
- Ha nincs tisztában a bántalmazás mechanizmusával, érzelmi dinamikájával
- Nem működnek a módszerek aszerint, ahogy más közegben működnek
- Az okok és okozatok máshol keresik – áldozathibáztatásba is átmehet teljesen öntudatlanul
- Felelőségek különválasztásának problematikája
- Komplex helyzet, amelyben ennek a felismerése kulcsfontosságú, hiszen ez egy spirál, amelyben látványos reakciókat sokszor az áldozat produkálja

# Hatalmi kontextus

- A bántalmazás egy hatalmi helyzettel való visszaélés. Nem tudunk nem a patriarchális társadalmi berendezkedés nélkül beszélni róla – sokkal nagyobb arányban férfiak követik el.
- 1991-2014 között párkapcsolati és családon belüli erőszakról rendelkezésre álló hiteles kutatások (ENSZ, WHO) alapján megállapítható, hogy az áldozatok 85-96%-a nő, az elkövetők 90-99%-a férfi. (NANE, 2015)
- Nem nőügy, hanem társadalmi ügy. Feminizmus szerepe a probléma felismerésében és tudatosításában, rendszerjelleg felismerésében. Probléma elbagatellizálásának hatalmi stratégiája: feminista-e vagy nem? Elkanyarítani a beszélgetést a tényekről az értékekre.

# Társadalmi kontextus

- Privát szféra – védelem a nyilvánosság ellen, önálló szabályok, szeparáció
- Intézményrendszer érzéketlen – rendszerint nem veszik figyelembe a bántalmazást elkövető felelősségét – közös felelősségként definiálják (jogi példa)
- Társadalmi érzéketlenség – az érintetteket körülvevő környezet nem “hiszi el”, a nő felelősségét emeli ki, elbagatellizálja a helyzetet. Szocializáció, sztereotípiák.
- Ebben a kontextusban dolgozunk az érintettekkel.

# Bántalmazás formái

- -szóbeli: üvöltözik, fenyegetőzik, kilátásba helyezi, hogy elveszi a gyerekeket, lekicsinyli, sértegeti, nőgyűlölő megjegyzéseket tesz, nevetségessé teszi
- - lelki: letagad dolgokat, elbizonytalanít (pl eldug dolgokat és ezzel a saját beszámíthatóságában bizonytalanítja el az áldozatot), kontrollál, elszeparál, hibáztat, megkérdőjelez, félelmet kelt, elzárkózik a megbeszéléstől, számonkér, dolgoztatja, önbecsülését rombolja
- - testi: lökdös, ver, rúg, testi sértéssel fenyegeti, mozgásban akadályozza (bezárja),
- - szexuális: szexuális tevékenységre kényszeríti, fájdalmat okoz, terhességre kényszeríti / vagy éppen akadályozza (reproduktív jogok)
- - társadalmi-gazdasági: saját jogú jövedelem eltiltása, munkavégzéstől való eltiltás, társasági kapcsolatok, rokonok leépítése

Több együtt jelentkezik.

# Bántalmazás dinamikája

Lenore Walker – az erőszak ciklusa (dinamika + feszültségciklusok)

- Erőszak felgyülemzése – erőszakkitörés – “mézeshetek”
- Egyre fokozódó tendencia (eszkaláció) (mindig az előző legdurvább tett lesz a viszonyítási alap)
- Bizonytalanságban tartás
- Szélsőségek
- Megfélemlítés – és megtartás

# Bántalmazott nő és gyerek a közösségben

- Szégyenérzet (erősíti a szeparáció és a bántalmazás eredményeként az alacsony önbecsülés, nincs külső visszajelzés)
- Privát szféra kezelése - felelősségvárítás / felelősségvállalás
- Függőség – beszűkülés – nem látja reálisan a lehetőségeit
- Érzelmi hullámváz – kiszámíthatatlan reakciók – külső reakció: áldozathibáztatás
- (Pl. utcai jelenet – tehetetlenségben kiabálás, nem szalonképes szavak – bántalmazó férfi csöndben elsétál)
- Magyarázat nélküli logikátlan cselekvés – úgy néz ki, mintha nem venné komolyan amit megígér, eltűnik egy időre, nincs ott megbeszélte időpontban – ekkor fontos, hogy a hangsúly rajta és ne magunkon legyen
- A közösségben is neki kell bizonyítania – miközben segítségre szorul
- Felörlő technika – nincs energiája, és folyamatos háritásba ütközik
- Társadalmi szocializáció és sztereotípiák: a nőnek tőrni kell, ezzel jár stb.

A bántalmazói viszonyból kilépéshez nagyon sok szervezés, előkészület, tudatosság és támogatás szükséges.

Mit tehetünk?

- Higgyünk neki – ne kelljen a mi hitetlenségünket is leküzdenie
- Bántalmazás fogalom használata – rendszerint én mondom ki. Saját viszony ehhez a szóhoz, nem mindegy mikor mondjuk, de a tudatosításban fontos szerepe van. Hagyni időt, hogy neki kialakuljon a viszonya ezzel a helyzettel.
- Érzelmei legitimek
- Biztonságérzet megteremtése (van egy ember, egy közeg, ahol anélkül is, hogy erről beszél, de biztonságban érzi magát) – erő, töltekezés ahhoz, hogy egyáltalán elhiggye, hogy más közeg is van, mint az otthoni.  
Gyerekeknél különösen fontos!
- Ne akarjuk hajtani az eseményeket – időre van szükség a lehetőségek átgondolásához. Egy bántalmazott nő átlagosan 4x megy vissza, mielőtt végleg el tud jönni. Oka: a zaklatos, a bántalmazás eldurvulása, a félelem, a gyerekek féltése.



# Mit tehetünk?

- Környezet érzékenyítése – vannak olyan szakaszok, amikor a közeli – még megmaradt – környezetével többet kell foglalkozni, mint az áldozattal, mert ők azok, akik a sztereotípiákat hozzák, vagy érzelmileg mindkét félhez közel állnak és meg akarják őket érteni (ebben a helyzetben a bántalmazónak előnye van, mert társaságban mintaapa, és el se lehet róla képzelni, hogy viselkedik, miközben a bántalmazott nőn, gyereken a tehetetlenség és kimerülés tünetei már társaságban is látszanak pl. kiabál), vagy mert meg akarják tartani a semlegességüket, ami ebben a helyzetben lehetetlen.
- Támogató közösség – kapcsolatrendszer újraépítésének segítése: tapasztalatcsere, barátságok, emberi kapcsolatok kialakításához feltételek megteremtése
- Szükségletek megfogalmazása – rendszerint el kell jutni a másik mit csinál-ból a nekem mire van szükségem-ig. Ez nagyon nehéz, mert a bántalmazó éppen ebben ellenérdekel, ezért az önbecsülést, a saját szükségletek megfogalmazását akadályozza.
- Csak ne bántson motivációból a nekem mi a jó motiváció kialakítása – perspektívanytás.
- Párhuzamosan az otthoni biztonság (veszélyminimalizálás) rövidtávú stratégiája és az elhagyás hosszútávú stratégiájának kidolgozása

# Mit tehetünk?

- Erőforrások (emberi kapcsolatok, anyagi feltételek stb) megtervezése
- Biztonságos környezet és védelem feltételei.

# Kire számíthatunk?

- Intézményrendszerre nem
- Párterápia, mediáció nem
- Jogi segítség nem
- Segélyvonal – korlátozottan
- Jogvédő szervezetek korlátozottan
- Tudatos közösség – korlátozottan
- nyilvánosság

Csak feltételekkel:

- Érzékeny családsegítő, ügyvéd lehet, de előkészület szükséges
- Egyéni vállalás és felelősség nagyon nagy. Lehetőleg mi se legyünk egyedül.

Mert sokszor a hiányzó intézményrendszert nekünk kell pótolni.

# Legkritikusabb szakaszok

- Eszkaláció
- Mézeshetek: csak látszólag rendeződik a kapcsolat – az alapvető erőszakos jelleg megmarad
- Kilépés szakasza: fenyegető zaklatás, szélsőséges reakciók

# Közösség képessé tétele – folyamat

Sérült gyermeket nevelő nők csoportja

- Többszörös diszkrimináció áldozatai
- Családon belüli bántalmazának nagyon sokan kitettek
- Nem tudatosult bennük, csak a csoportban
- Egy éven keresztül rendszeres csoportmunka – kialakult a felelősségvállalás egymásért
- Plusz munka helyett sokkal inkább látják az erőforrást